

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

Силабус курсу
«Екологія урбаністичних систем»

Обсяг	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Семестр, рік	6 семестр, 3 рік
День, час, місце	За розкладом
Викладач	Приходько Зоя Володимирівна, к.геогр.н., доцент
Контактний телефон	0980427682
E-mail	geotourism@onu.edu.ua
Робоче місце	Кафедра економічної та соціальної географії і туризму
Консультації	Очні консультації: вівторок, 15.00-16.00, четвер, 15.00-16.00 Онлайн: (за попередньою домовленістю) 17.00-21.00 - Viber, Telegram, відеоконференція Zoom

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація можлива під час проведення консультацій за очним принципом (offline), або дистанційно (online) за допомогою Viber, Telegram, Zoom (за попередньою домовленістю). Комунікація може бути здійснена також з використанням E-mail. При цьому необхідно вказувати своє прізвище, ім'я, курс, факультет та назву курсу. Вирішення робочих питань можливо за вказаним номером телефону.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сутність і структура урбаністичних систем, закономірностей їх виникнення та функціонування і забезпечення рівноваги з природним середовищем, вивчення сучасних концепцій та підходів до оптимізації урбаністичних систем, моделювання поточного та перспективного розвитку території міста, планування урбанізованих територій.

Пререквізити курсу: дисципліна вводиться після засвоєння студентами наступних дисциплін: "Економічна і соціальна географія України", "Основи урбаністики", "Регіональна економіка з основами регіональної політики", "Основи просторового планування".

Постреквізити курсу: знання і навички, отримані під час вивчення курсу, у подальшому корисні для вивчення дисциплін «ГІС в урбаністиці та міському плануванні», «Управління розвитком міст», «Просторовий аналіз і моделювання в ГІС», «Географічні основи регіонального бізнес-планування», а також при написанні кваліфікаційних робіт.

Метою курсу є набуття теоретичних знань і практичних навичок зі створення комфортного середовища на урбанізованих територіях, закономірностей створення та функціонування штучного середовища і забезпечення його рівноваги з природним середовищем, вивчення сучасних концепцій та підходів до оптимізації урбаністичних систем і міського екологічного планування на локальному та регіональному рівнях.

Завдання:

- вивчення міста як складної екологічної системи;
- аналіз чинників, та наслідків урбанізації, тенденцій та механізмів формування урбаністичних систем;
- розгляд історії виникнення та розвитку міст;
- аналіз функцій, властивостей і структури урбаністичних систем;

- вивчення ландшафтно-екологічної основи міста, класифікація природних та антропогенних ландшафтів;
- аналіз взаємодій біотичних, технічних та соціальних компонентів урбогеосоціосистеми;
- дослідження екологічних проблем урбанізованого довкілля та шляхів їх вирішення;
- оптимізація урбанізованих систем з метою їх збалансованого розвитку.

Очікувані результати.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- основні чинники, тенденції, наслідки, перспективи урбанізації та принципи функціонування урбаністичних систем, в тому числі:
- особливості урбогенних змін компонентів ландшафту;
- структуру міста як природно-техногенно-соціальної системи (урбогеосоціосистеми);
- структуру і функції міського господарства та його вплив на урбанізоване довкілля;
- шляхи визначення ступеню антропогенного впливу об'єктів промислових регіонів і міст на рівень екологічної безпеки;
- принципи і засоби екологічних технологій стосовно компонентів урбанізованого довкілля;
- принципи екологічної оптимізації урбаністичних систем та проектування екологічних поселень.

вміти:

- одержувати та візуалізувати інформацію щодо поточного стану різних компонентів урбанізованого середовища;
- досліджувати та аналізувати стан об'єктів урбанізованого довкілля, оцінювати наслідки впливу забруднень;
- використовуючи нормативно-правові документи та довідники ГДК, аналізувати екологічний стан міста і прогнозувати його розвиток, а також зміну екологічної ситуації, та приймати рішення відносно доцільності здійснення певних напрямів промислової діяльності та архітектурно-планувальних заходів;
- на підставі аналізу стану природних та техногенних компонентів урбанізованого довкілля надавати рекомендації щодо його оптимізації.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (24 год.) та практичних (22 год.), організації самостійної роботи студентів (44 год.) на денному відділенні та у формі лекцій (8 год.) та практичних (6 год.), організації самостійної роботи студентів (76 год.) на заочному відділенні..

Під час викладання дисципліни будуть використовуватися наступні методи навчання: словесні (лекція, евристична бесіда, дискусія); наочні (ілюстрація у вигляді мультимедійних демонстрацій); практичні (лабораторні роботи); робота з інтернет- та/або картографічними джерелами, готовими базами геоданих (під керівництвом викладача та/або самостійно) для пошуку географічних даних для певних територій, виконання індивідуальних самостійних завдань. Передбачається проведення групових консультацій (1 год. на тиждень згідно з розкладом консультацій).

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1. Урбанізовані системи: сутність, ознаки, структура

Тема 1. Урбанізація, її сутність, чинники і наслідки

Тема 2. Місто і міське середовище

Тема 3. Природні властивості урбанізованих систем

Тема 4. Структура міського господарства та його вплив на довкілля

Тема 5. Архітектурно-містобудівна та інженерно-технічна інфраструктура

Змістовий модуль 2. Екологічні проблеми урбанізованих систем та шляхи їх вирішення

Тема 6. Місто як соціально-екологічна система

Тема 7. Ландшафтно-екологічна основа міста

Тема 8. Екологічні проблеми міст

Тема 9. Природоохоронні та екологічні технології в урбанізованих системах

Тема 10. Ландшафтно-архітектурні та еколого-планувальні методи і заходи оптимізації урбанізованих систем

Рекомендована література:

1. Габрель М. М. Просторова організація міських систем. К.: Видавничий дім А.С.С., 2004. 488 с.

2. Кліменко В.В., Пилипенко Ю.В., Мороз О.М. Екологія міських систем: підручник. Херсон: Олді-плюс, 2010. 294 с.

3. Кучерявий В.П. Урбоекологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Львів, Видавництво «Новий Світ-2000», 2021. 460 с.

4. Салуха Б.В., Фукс Г.Б. Міська екологія. Навчальний посібник. К.: КНУБА, 2004. 338 с.

5. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики. Навчальний посібник. Одеса: Астропринт, 2005. 632с.

6. Урбоекологія : підручник / А. П. Войцицький, В. В. Мойсієнко, А. П. Ключко та ін.; за заг. ред. В. В. Мойсієнко. Житомир: ЖНАЕУ, 2015. 264 с.

7. Федоренко О.І. та ін. Основи екології: Підручник. Київ: Знання, 2006. 543 с.

8. Франчук Г.М., Запорожець О.І., Архіпова Г.І. Урбоекологія і техноекологія: підруч. К.: Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2011. 496 с.

9. Чорна В.І., Кацевич В.В., Косогова Т.М. Екологія міських систем: Практикум. Навчальний посібник. Дніпропетровськ-Луганськ, 2012. 160 с.

10. Шаніна Т.П., Соколов Ю.М., Кузьміна В.А. Екологія міських систем: конспект лекцій. Одеса: ТЕС, 2009. 154 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль (тестування, самостійні роботи), періодичний контроль (контрольні роботи, зі змістових модулів), підсумковий контроль - іспит

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль										Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	30	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Контрольна робота за змістовим модулем 1 - 10					Контрольна робота за змістовим модулем 2 - 10						

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів складається з самостійного вивчення певного переліку питань за темами навчального курсу або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота студентів контролюється у вигляді: індивідуального опитування, письмових робіт, тестування, письмових звітів (конспектів). Питання з тем, що відведені на

самостійне вивчення, включені до контрольних заходів.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: поточні практичні роботи, підсумковий тестовий контроль здійснюються в аудиторії. У разі відсутності або низького результату всі роботи перескладаються одноразово протягом двох тижнів в день планової консультації. Всі індивідуальні самостійні завдання мають бути здані і захищені не пізніше передостаннього семінарського заняття. У разі порушення термінів здачі і захисту самостійних індивідуальних завдань кількість балів за їх виконання зменшується. Підсумковий контроль здійснюється в аудиторії на передостанньому тижні. У разі відсутності або низького результату підсумковий тестовий контроль перескладається одноразово на останньому тижні в день планової консультації.

Політика щодо академічної доброчесності: неприпустимі списування, студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання; студент повинен вільно володіти матеріалом, посилатися на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права; надавати достовірну інформацію про результати власної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування та запізнень: студент не повинен пропускати семінарські заняття, про відсутність з поважних причин треба заздалегідь інформувати викладача, запізнення не бажані.

Мобільні пристрої: недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом або іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача).

Поведінка в аудиторії: творча, ділова, доброзичлива атмосфера.